

אַנְסֹטָעֶרֶדָּם

יענע נאכט, ווען איך האב זיך אויפגעכאמט אויפע געלעגער אין מײַן האטעל-
צימערל, האב איך געפֿילט, פון דרימל אַרוֹיס טראגט מיך דער וואָסערויש, אַ ליגנדיקן,
אייבער דעם געפֿלייך פון די פֿאָרְבִּילְוִינְדִּיקְעַטְיִינְדְּקָאנְאַלְן. אין דער נאָכָטְשְׁטִילְקִיט
פון דער שטאָט, זענען די געצְרִימְטָעַ פֿלִיכְזְּנְדִּיקְעַטְשְׁוּרְעָמְרְוָאָסְעָרָן מִיר אַרְיִינְגְּעָפְּלָאָסְן
אין די אַדְרָוּן: אין אויסְגְּזְיְגָעָנָעָם אין בעט פֿרִין די שְׁטָרָאָמָעָן מיך אייבער די קָאנְאָלְ-
כְּרָאָכְטָן, לענגְ-אָיס די גָּאָסָן. איך שׂוּוּם מִיטְן בעט פון גָּאָס אַין גָּאָס. דער רוּיש פֿרְט
מיך ווייטער. איך האב געוווֹסְטָט, צומ עַרְשָׁתָן מָאָל בֵּין איך דָא. איך ווער געטְרָאָגָן
אייבער לעבדער. סְאָיָן ווּיְסָטָ פֿוּן מִין הַיִּים. דָאָס אַלְץ דָא אַין מִיר אַזְוִי נָאָגָעָט. די
אלְטְקִיטְטָ פֿוּן די גַּעַשְׁנִיצְטָעַ שְׁוֹאָרְצָעַ מַעֲבָלָעָן, אין דעם צִימְעָרָל, אַיְזָן אַיְזָה פֿוּן
מיינָע ווייטָע באָבָּעָס. זַי זענען גַּעַבְּלִיבָּן דָא, די מעַבְּלָעָן, פֿאָרְגְּלִיוּוּרָט. זַי גַּעַדְּנָקָעָן
פֿרְידְּלָעָכָעַ וְעַטְקִיְּטָ פֿוּן שְׁוּיְמִיקָּעָרָל, ביַ פֿרְישְׁטִיקָם.

דער מִיטְן נאָכָט רוּיש פֿוּן די פֿלִיסְנְדִּיקְעַטְיִיכְן אין דער שְׁטָאָטְשְׁטִילְקִיט צִיט מִיך
אַרְאָפָּ פֿוּן בעט, צומ פֿעַנְצְּטָעַ. איך לִיג אַבְּעָר אַ גַּעַבְּנְדָעָנָעָר מִיט די פֿאָסָן טִיקְרָ-
שְׁטָרָאָמָעָן, ווי מִיט שְׁטָרִיק. די שְׁטָרָאָמָעָן לוּיפָן מִיר קָלְפְּנִידָק דָוָרָק אַין גָּוָת. איך בֵּין
צּוֹגְעַפְּאָסְקָעַט צומ שְׁוּיְמִינְדִּיקָן בעט: קָאָן זַיְךְ נִישְׁתְּ רִין.

איך האב ווּידָע גַּעַוְאָלָט דַּעַרְמָאָנָעָן זַיְךְ אַין דעם אָוֹונָט ביַ אָנָעָטָן. אוּיךְ די
מיינָוט מִיט אַר אַיְזָן שְׁוִין אָוּוּקָעַ: איך ווער געטְרָאָגָן ווייטָע. זַאָל איך אָפְּשָׁר יִרְ-
אוּמְקָעָן. זַי אַיְזָן נִישְׁתְּ פֿאָרְשְׁוּוֹנְדָן. זַי אַיְזָן אַ טִּילְ פֿוּן דער גַּעַוְאָלָעָנָעָר מַלְכְּפָאָרָעַ
אין דעם צִימָעָר. באָלְדָן ווּטָן זַי אַר זַיְךְ אַרְיִיסְוּיְקָלָעָן.

זַי אַיְזָן פֿאָר די טָאָלָן.

אוּיךְ אוּר זענען זַי נָאָךְ נִישְׁתְּ אַרְיִיבָּרָעָר.

אַזְנָבָן אַפְּשָׁר ווּקָט זַי אַיְזָן מִיר מִינְסָאָה חַבְּרָטָעָ, אַ גַּעַטְוִיטָעָ. יְעַנְּעַ שְׁטָרָעָקָט צוּ מִיר
דוֹרָךְ אוּר אַהֲבָתָן.
— ווער?

וּאָס וּוֹאָלָט גַּעַוְוָעָן, וּוּן זַיְךְ טִוְּיכָן אַרוֹיס אַלְעָ מִינְעָ פֿאָרְשְׁוּוֹנְדָעָנָעָ חַבְּרָטָעָס פֿוּן
דער פֿינְצְטָרָאָן שְׁטָעָלָן זַיְךְ אַוִּיס אַרוֹס מִין בעט.

איך ווּל זַיְךְ צִילָּן, רָוּפָן בַּיַּיְדָן גַּעַמְעָן.

זַיְךְ ווּאָלָטָן מִיךְ אַרְמְגָעְוִיקָלָט מִיט די גַּעַפְּרִוְידְּעָנָעָ אַרְעָמָס.

אַזְנָבָן דער פֿרִי ווּטָן מִיךְ דָא גַּעַפְּגִינְעָן אַיְנְגְּגָלְיוּוּרָטָן אַיְזָן זַיְעַרְעַז גּוֹפִים.

אוּן אָפְּשָׁר לְעַבְּטָ שְׁוִין אוּיךְ אָנְעַט נִישְׁתְּ. הַיְנְטָקָעָ נָאָכָט אַיְזָן זַיְעַשְׁטָאָרָבָן.

אוּן מִיט אַ מָאָל האָב אוּיךְ דַּרְשְׁפִּירָט, סְאָיָן נִישְׁתְּאָ קִין לוּפְט אַין צִימָעָר. דער
חַלְלָאָרוֹס מִיר אַיְזָה גַּעַדְּכָט, הַיִּסְפְּרָטָ פֿאָרְגְּלִיוּוּרָט, סְאָיָן עַנְגָּ אַרוֹס.

איך האב געפּרוֹוֹת אַרְיִינְצִיעָן דעם געועצטן אַטּוּם. זונט מען האט זיך פֿאָרגָאָזֶט אַין בְּלִינְדָּג קָאָמָעָן, קָאָן אַיך מַעַר נִישְׁתְּ זַיִן אַין פֿאָרְמָאָכְטָעָ צִימָעָן. אַיך שְׂטָעָק סְסֶדֶר דעם קָאָפּ אַיבָּעָד דֵי אַפְּעָנָעָ פֿעָנְצְּטָעָר פָּוּן דָּעָר וּוּלְּטָ אַרְיוּס.

אַיך האב געווֹאָלָט אַרְאָפּ פָּוּן בעט, צְעַפְּעַנְעַן דֵי פֿעָנְצְּטָעָר, אַרְיִינְלָאָזֶן לוֹפְּט. אַיך בין געַבּוֹנְדָּן, פֿאָרְמָאָכְטָעָ מִיטָּ דָּעָר לעַצְּטָעָר עֲדָה. אַיך שְׁטִי, דֵי הענט אַרְאָפּ, אַרְיִינְגָּעָ שְׁטוּרְעָקְטָעָ צְוִישָׁן נַאֲקָעְטָעָ גּוֹפִים. מִיר רְופָּן "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל!", נַאֲרָ דָּעָר דָּאָךְ דָּעָט אַונְדוֹעָרָעָ תְּפִילָות. זיך בְּרָעָן זיך אָונְטָעָר אִים אָוָן פָּאָלוּן צְרוּיקָ. מען צִיט פָּוּן דָּאנְעָן אַרְיוּס דֵי לוֹפְּטִשְׁטָרָאָלָן. דָּעָר חָלָל דְּרָעָנְגָּט זיך צְנוּנָה.

אַיך האב זיך אוֹפְּגָּעָרִיסָן פָּוּן גַּעַלְגָּעָר, בין גַּעַוְּסָן אַין בעט. דֵי הענט אַרְאָפּ גַּעַהְאָנְגָּעָן, אָוָן וּוָאָס וּוּעָט זַיִן דֻּמְאָלָט, וּוּעָן דֵי לוֹפְּט וּוּעָט טָקָע אַרְיוּס פָּוּן דָּעָר וּוּלְּט. דעם אַטּוּם וּוּלְּעָן מִיר אַרְוִיסְבָּרָעָן פָּוּן דֵי אַפְּעָנָעָ פֿאָרְבָּלִיבָּן מִיט אַרְיוּס גַּעַעַצְּטָעָ צִינְגָּעָר.

אַיך בין אַרְאָפּ פָּוּן בעט, צָו צְוָם פֿעָנְצְּטָעָר. עַס צְעַפְּנָט. אַיך האב זיך גַּעַכְּאָפְּט, אַיך בין אַין אַמְּסְטָעָרָאָם. בֵּין אַהֲרָע גַּעַקְּוּמָן נַעֲכָטָן פָּאָר נַאֲכָט. דָּא לִיגְט זַי, מִין גַּעַשְ׀כְּטָעָ. אַיך, אַקְּנָד פָּוּן דּוֹרוֹת יִיְהָ, וּוָאָס אַטְּעָמָן שְׁוִין דָּא מַעַר נִישְׁתְּ אַין דָּעָר נַאֲכָט: אַיך בין גַּעַקְּוּמָן אוֹפּ קְבָּרָאָבוֹת.

אַיך האב גַּעַוּסָט, דָּאָס זַעַלְבִּיקָע וּוָאָסָעָר אַין דֵי כְּרָאָכָט, וּוָאָס הַאָבָן פֿאָרְנוּמָן וּוּיְנָר טְרָאָט. אַט אָוָן דָּעָר שְׁעָה פְּלִינְגָּן זַיִן וּוּעָקָן צָו דֵי פֿרִימָרָגָן תְּפִילָות. אַין דֵי אַרְוִמִּיקָע פֿינְצְּטָעָרָה הַיּוֹזָעָר פְּלִינְגָּן אַיצְט זַיִן צִינְדָּן לִיכְטָלָעָ, אָוָן דָּעָר נַאֲכָט הַאָבָן זַיְעָרָ פֿאָרְטָאָגְּטָרִיט אַפְּגָּעָלָאָפְּט אַיבָּעָר דֵי טְרָאָטָאָרָן.

אַיצְט שְׁלָאָפְּט דֵי שְׁטָאָט רְויָק. נִישְׁתָּא מַעַר דֵי יְוִדּוֹ-סְטָרָאָט פָּוּן מַנְשָׁה בְּנוּ-יִשְׂרָאֵל. דֵי פֿאָרְטָוּגָעָוִישָׁע שְׁוֹל אַיְן פּוֹסֶט. אוּפְּנָן שְׁטִיבְּנָרוֹק פָּוּן דֵי גָּאָסָן קָלָאָפְּט אַיְן דֵי פֿאָרְטָאָגָן מַעַר נִישְׁתְּ אָפּ דָּעָר שְׂטָעָקָן פָּוּן אַלְטָן רְבָּ רִי שְׁאָוָל מָוְרָטִירָא, וּוָאָס הַאָט אַיְן זַיִן קָנָה פָּאָר גָּאָטָעָרָהָאָפְּט אַוִּיפְּ אַיְבָּקָדָעָם נַאֲמָעָן בְּרוּךְ דַּעֲסְפִּינְאָזָא פָּוּן כָּלְ יִשְׂרָאֵל.

עַס הַאָט מִיךְ גַּעַגְּלָוֹסֶט נַאֲכָשְׁרִיעָן אַין דָּעָר נַאֲכָט אַרְיִין, נַאֲרָ דֵי לַעֲצַט-אִינְגָּעָ שְׁטִילְטָעָ טְרִיטָא אַין דָּעָר וּוּיְטִיקִיט:

— אַ אַיר פֿאָרְבִּיסְעָנָעָ רְבָּנִים פָּוּן אַמְּסְטָעָדָאָמָעָר בִּיתְדִּין, אַיר זַעַנְט גַּעַוּזָן גַּעַרְעָכָט, נִישְׁתְּ עָר, דָּאָס אַפְּטָרִינִיקָע יִינְגָּל, בְּרוּךְ בָּן מִיכָּאָל. אַיר הַאָט זַי בְּעָסָעָר גַּעַקְּעָנָט, דֵי גָּאָס אַרְוּם אַיך, וּוּיְנָר. עָר הַאָט זַיִן צָו פְּלִיל גַּעַטְרוּיט. אַיְנָעָר אַלְיָין, אַיך, הַאָט עָר גַּעַוּאָלָט זַיִן רָאָטָעוּן אַין אַרְיִין.

אַיך האב זַיִן אַרְוִיסְגָּעָבָּוִיגָּן פָּוּן פֿעָנְצְּטָעָר. אַיצְט אַיְן דָּעָר נַאֲכָט אַרְיִין. דֵי אַיְנָוּוּוּנָעָר פָּוּן אַמְּסְטָעָדָאָמָעָר שְׁלָאָפְּן זַיְעָר פֿאָרְטָאָגְּשָׁלָאָפְּט אַיְן דֵי הַיּוֹעָר. אַיך שְׁטִי דָּא אַיְנָעָר אַלְיָין, וּוּלְּ זַוְּנָן דֵי יִידָּן אַין זַיִן רְוִיקָע הַלְּוּמוֹת.

אַיך האב טִיפְּעָר אַרְוִיסְגָּעָבָּוִיגָּן מִין קָאָפּ אַיְן דָּעָר נַאֲכָט אַרְיִין. אַיך האב גַּעַוּסָט אַוִּיפְּ וּכְעָר, אַיך בין אַין דָּעָר שְׁטָאָט פָּוּן מִין יִדְיָשָׁן יְחֻסָּ. אַיך בין אַיְנָגָעָוּבָט דָּא אַין דָּעָר לוֹפְּט, אַיְנָגָעָפְּלָדְזִיקָט אַיְן אַיר. אַהֲרָע הַאָט גַּעַרְגִּיבָּט מִין פֿאָרְטָרִיבָּן פָּאָלָק פָּוּן יְרוּשָׁלָיִם. אַיצְט הַעֲגָנָעָן אַונְדוֹעָרָעָ גַּעַשְׁטָאָלָטָן אַין רַעֲמָרָאָנָדָן מָזוֹיִי; אַונְדוֹעָרָעָ פְּנִימָעָר זַעַנְעָן אַיְנָגָעָמוּיָּרָט אַיְן דֵי קִירְכָּעָס.

איך האב זיך אונגעעהאלטן מיט די הענט ביימ ראנד פון פענצעטער, געוואלט לאנגא, לאנג זיך אויסציען; פון אינעווויניק, פון צימער א羅יס; שטרען דעם גוף איבער דעם שאסי, צוישן די בימער; בייגן אראפ דעם קאָפ; נען אים, קילן דעם שטערן אין די שארווענדיקע וואַסערן; בליבן אָזֶן אין דער נאָכֶט געציילטע ווילעס דער לעצעטער לאָגְנָעֶר שאָטוֹן פון אַינְגָן יִהְיֵה, גַּעֲבִוִּיגָן פון אַפְּעַנְצָעָטָר אָרוֹיס אַבְּעָר אַמְּסְטְּעָרְדָּאָם. אָנוֹן אָפְּשָׁר זָאָל עָר, מֵיָּוָן שָׂאָטוֹן, זִיךְ צִוְּעָן אַבְּעָר די אַלְעָזָה הַוְיכָע שְׁטָאָקָן פון דער אַלְטָעָר שְׁטָאָט מִיט די שְׁמָאָלָעָה הַיְזָעָר; קְרִיזָן אַבְּעָר זַיִ, אָנוֹן עַרְשָׁת פָּאָרְבָּי זַי!

איך האב אים געוואלט שטופֿן, דעם שאָטוֹן, נאָר עָר הַעֲנָגָט מִיר נאָר, ווי אַ קְרָאנְקָעָר פְּלִיגְגָּל. איך האב נִישְׁתְּ קִין מַאֲכָל אַין אַים.

איך בין צוֹרִיק אַוְיפָּן בְּעֵט; האַלְטָה דעם קאָפ אַוְיפָּן קִישְׁן. די ווּעָנָט פון אַלְטָן אַמְּסְטְּעָרְדָּאָמָּעָר האַטְּעָלְכָּל נְעָמָן מֵיךְ אָרוֹם. איך בין ווִידָעָר אַקְינְד אַין מֵיָּוָן הַיָּמִין אַין ווִוִיטָן פְּוִילָן. ביַיְמָן רְוִישָׁ פִּון די דָּאָרְטִיקָע טִיכָּן שְׁלַעַפְּרָט מַעַן מֵיךְ אַיְזָן מִיט די מַעַשְׂוִית פִּון דִּין לְמַכְוְתִּיקָן עָבָר, יִזְיִיש אַמְּסְטְּעָרְדָּאָם. מִיר, קִינְדָּעָר, האַבְּן גַּעַלְעָרָנְטָן פִּון די אַלְטָעָר סְפָּרִים גַּעַדְרוֹקָט אַין דִּינְנָעָ דְּרוּקָעָרִיָּעָן; גַּעַדְאוֹנוֹט פִּון די מַחְוֹרִים אַין דִּין נָסָח; אַין אַונְדוֹעָרָעָ בִּינְעָר הַאָט גַּעַבְרָעָנְטָן דָּאָס פְּיִיעָר פִּון דִּין הַיְלִיקָעָר מַחְלָוקָת קָעָגָן שְׁבָתִי צְבִי.

איך הָעָר ווִידָעָר דָּאָס שְׁאָרָעוֹן פִּון די כְּרָאָכָּן צוֹוִישָׁן די בִּימָעָר. זַי רְוִישָׁן אַין מִיר אַרְיָין די לעַצְעָט טְרִיטָ פִּון די יִידָּן, אַנוּמָלָט. מַעַן פְּרִיט ווי פִּון צוֹוִישָׁן די הַיְזָעָר, די מִילָּן, פִּון דָּעָר מִינְצָעָרִי, פִּון דָּעָר שְׁטָאָטוֹגָאָג. דָּאָס האַלְעָנְדִּישׁ ווִיבָּעָלָע אַין סָאמָעָט גַּיִיטָ צוֹוִישָׁן זַי. ווּ דָאָ, בַּיְ ווּולְכָן כְּרָאָכָּת, הַאָט זַי גַּעַוְוִינְטָ? פִּון ווָאנְעָן הַאָט מַעַן זַי אַרוֹיסְגַּעַפְּרִיט?

אַגְּעָה האָב איך דָּעָרְפִּילָט אַ ווִיטִּיק אַין גּוֹף. עָר הַאָט אַין מִיר זַי אַיְנְגָעָשְׁרוֹפִּיט בֵּין די גַּעַדְעָרָעָם; מֵיךְ גַּעַקְבָּעָרָט אַין די אַרְעָם אַוְן פִּיסְבִּינְעָר. עָר הַאָט מֵיךְ אַיְנְגָעָדְרִיִּט, ווי אַ שְׁרוֹף, טִיף אַין בַּעַטְגָּוָאָנְט אַרְיָין: אוּיךְ אַיד בֵּין אָוּ אַפְּטְרִינְיקָעָר, ווי אַמְּלָ דָּעָר אַמְּסְטְּעָרְדָּאָמָּעָר פָּאָרְלִיקְנְטָעָר זָוָן, בָּרוֹךְ, אַנְטְּלוֹרִיךְ אַיךְ אַיצְטָ אַבְּעָר די ווּעָגָן פִּון דָּעָר ווּעָלָט.

— בֵּין אַיךְ אַ פָּאָרְשְׁטוּסְעָנָדָר?

אַים האַבְּן פָּאָרְשְׁטוּסְעָן די לְעַבְדִּיקָע צִיעָר פִּון די דּוֹרוֹתָה; מֵיךְ — די טְוִיטָעָ, די אַרוֹיסְגַּעַפְּאַלְעָנָע.

בָּאַלְד הָאָב איך גַּעַהְעַרְתָּ הַיְנְטָעָרָן פֻּעַנְצָעָטָר אַנְגִּינִּין די שְׁטַעַקְעָנָעָס אַוְיפָּן בָּרוֹךְ. זַי הָאַבְּן מֵיךְ דָּעְרְפִּילָט, זַי גִּיעָנָן אָוּ, די אַמְּסְטְּעָרְדָּאָמָּעָר שְׁטַעַנְגָּעָ רְבָנִים. זַי שְׁטִיעָן אַוְנָטָן. זַי זַעַן פָּאָרְבִּיסָּן מִיט די שְׁטַעַקְעָנָעָס אַין די שְׁטִינְגָּעָר. זַי זַעַן גַּעַקְומָעָן מַאֲנָעָן מֵיָּוָן דִּין.

איך האָב זַי פָּאָרְדָּעָט בֵּין אַבְּעָרָן פְּנִים.

איך האָב אַרוֹיסְגַּעַרְעָדָט, נִשְׁתְּ צַו זַי, נָאָר צַו מִינְעָ נָאָנְטָעָ, ווֹאָס גִּיעָנָן מִרְ נָאָר: — טָאָטָעָס אָוּן זִידָעָס, אִים, בָּרוֹכוֹן, הַאָט אִיר גַּעַקְאָנְטָ מְשָׁפָטָן. עָר אַין גַּעַוְעָן

געבענדן מיט די זעלבע קיטן, ווי איר. ער האט זוי געפרוות צעריסן. ער האט איך פאראלאזט אין דער מיט; אין ארייבער פון יונגער זיט. איך בין נישט אנטרונען. איך בין געלביבן דער לעצעטער ייך אויפן טויטנפעלד.

זוי האבן אוועקגעניגט די אויערן.

— משפט מיך נישט! — האב איך געוואלט אויפקלאנן — איר זענט נישט געווען ביים סוף, איר זענט נישט געלביבן די לעצעטער, אלין.

זוי האבן געשוויגן.

איך האב געלבעטן:

— איך קאן שין מערד נישט.

מיט א מאָל האב איך געהרט אָ קול. ער האט געברומט פון מיינע אינגעווידן:

— דו — נישט; דו ביסט נישט ראי. אבער דינען קינדר — זוי וועלן ווילען ראי זיין.

איינגעהארקט אין מיר האב איך פאָרגומען דעם געקלאָג אינגעוויניק. איך האב אים דערקענט. ער שוועמת אָרום אין מיר:

— האק אונדו נישט אָפ, קינד אונדוועס, מאָך אונדו נישט פֿאָר עקרות!

דאָס זענען געווען די מאָמעס אָון באָבעס. איך האב אין מיר נאָר געהרט זיעיר געיאָמער.

די זיידעט האבן אין מיר גערעדט:

— אונדווער זועג אָיז גײַן וויטער; גײַן דורך דיר, אָזוי ביזן סוף. דו קאנסט נישט פֿאָרָהָאלְטָן אָונדווער גָּאנְג!

אָ כָּאָר צוֹאָמָעָן האט אִינְגְּוִינִיק געברומט:

— נישט דיך ווילן מיר, נאָר זיך אלין — פֿוֹן דיר, פֿוֹן דינען לענדן אָרוֹיס. מיר וועקו זיך אָין דיר.

איך האב געוואלט אִינְטְּולְעָן דעם קאָפ אָין זיעיר ברוסט. פֿאָרוֹיְקָלָעָן זיך אָין זוי. די אַםְסְטֶרְדָּאמָעָר רבנים אָונְטָן זענען געשטָאנְטָן פֿאָרָשְׁטוּמָט, אִינְגְּהָעָרט ווי פֿוֹסְקִים בֵּי אָדִין תּוֹרָה.

— זוי ליגן אָלָע אָין זיינָע הענט — האבן זוי געבורטשעט זיך אָין די בערד אָריין. איך האב גערוקט די הענט אַיבָּעָר מײַנָּע לענדן. זוי זענען מיר געווען אַיבָּעָרִיך, צעווֹיְטָקָט.

אָך האב געפֿילְט די פֿרְעָמְדָע שׂוּעָרְקִיט אָין מיר. ווי ווֹלְדוֹת, האבן זוי זיך אַפְּגָעָזָט אָין מיר. איך קאן נישט רִיןְמִין גּוֹף.

אָ רָגָע האב איך זיך אַנְגְּגָעָנוּמָעָן מִיט מָוֹת. איך האב דערוֹיְדָעָרט אָין זוי אַרְיִין גערעדט. איך האב געטענהָט צו די דִּינִינִים:

— מָרוֹי וּרְבוֹתִי, פֿסְקָנָט אָיר — — —

דער משפט איז פֿאָרגְּעָקוּמָעָן אָין דער פֿוֹסְטָעָר פֿאָրְטָוְגְּעַזְּשָׁעָר שָׁוֹל. דער גְּרוֹיסְעָר זָאָל אָין געווען אַיבָּעָרְפּוֹלְט. אוּיפּ דער בִּימה, מיט די פֿלִיְּצָעָס צוֹם אַרְזְׁוַהְקָדְשָׁה, זענען זוי געזעען, געווֹיְקָלָט אָין טְלִיחָהָן — די רבְּנִים פֿוֹן אַמְסְטֶרְדָּאמָעָר בִּיתְדִּין. זיינָע פֿנִימְעָר פֿוֹן אַיבָּעָר דער בִּימה האבן אַרְוְמְגָעָנוּמָעָן די עדָה אָין זאָל. פֿוֹן טִיפְּעָר זִקְנָה זענען זיינָע ווַיְיִשְׁעָר אָון גְּרוּיָע בָּעָרְד גַּעֲזָאָרָן שָׂוָאָרָץ אָון בְּלָאָנָה, טִילְ — רְוִיטְ

галאנציגיק, בארדא. די האר, אונטער די קאפלען — גראן אוון בלוי; די גענגייטשטע פנימער — איינגעגענגגען, קליאין, בוו דער רָזְעֶר מילך אוון בלוט פרישקיט פון קינדער. טיליל האבן געמיינט, או זואי, איינגיינדיק, האבן זוי זיך איבערגעוואנדטלט אין זיינער אואר אייניקעלע; דאס זיכן זי דא אזי אויבן אוון שווין איז זיער צענטן דור. די יונגען דינינים האבן אויך זיך אונגעאנגען, ווי מאנטעלען, די אלטען גופים פון זיינער זיינער.

— שא, שטיל זאל זיין! — האט דער עלטסטער דיין, ר' יומפל, געזאגט אין דער ליידיקער שוול אריין, וואס אוין געווען פול געפֿאקט, קעפּ איבער קעפּ, בוו איבער די פַּרוּעָן-גָּאַלְעָרִיעָס. דארט, אויבן, האט זיך נאָר געהערט דער פַּישְׁטְשָׁעָנְדִּיקְעָר געוואַי פון הינטער מהיצות. ער האט זיך נישט איינגעשטילט. ער האט זיינטיך זיך דורךגע טראָגן, ווי הינטער לילעכער.

— שא, שטיל! — רופט דאס ביתהָן! — האט זיינער זיך געהרט ר' יומפל שטימ, אוון אָן איינגעעהאלטנע שוייגעניש האט זיך אַרְפַּגְּאַלְעָזָט אַיבְּעָר דָּעָה. ביי טיליל האבן פון שרלק געצייטרט לַיְבָּ אָן נאָקָן. ס' האבן בי זיינע געלאָפּ אַיִּינָס אין אַנדערן די אַפְּגַּעֲדַעְתָּע צִיְּנְרַשְׁתָּאַנְקָעָס. מען האט געוווֹסָט. ס' אָנוּ דָּעָר יוּסְמִידָּן. דאָ ווּעָט נישט זיינ קִין רָחְמִים, נאָר דָּעָר דִּין ווּעָט, ווי אַ בָּאָרְגָּן, זיך אַרְפַּלְאָזָן. ער ווּעָט פַּאַרְדְּקָעָן אַלְץ ווּסָס האט נישט קִין רָוּ.

אין דער שוֹלְ-ליידיקיט האט זיינער זיך געהרט אַ שלוכֶּן. די עדָה האט יאמערנדיק אַ ברום געטאוּ פון אלַע ווּנְעַט אָרוּם. ר' יומפל האנט האט געגעבען דָּרְיֵי דִּינָע קְלָעָפּ אין דעם אלָטָן גָּרוּיסָן פְּנָסָ פָּאָר זיך. די אָוְיִגְעָן פון די דִּינִים האבן געקוּט גָּלְיִיךְ פָּאָר זיך, אָין לִיְדִיקְן זאל. זיינער אַפְּגַּעְתָּע אוּגָּן האבן שטרענָג אַרְמָגָעָנוּמָעָן די געפֿאַקְטָעָ ערָה אַוִּיפּ טִיש אָן אַוִּיפּ בעָנָקָן. די עדָה אָזָי זיינער פַּאֲרַשְׁטוּמָט גָּעוֹאָרָן. מען האט געוווֹסָט, עַס הִיְבְּטָ זיך אָן. די דָּרְיֵי דִּינָע קְלָעָפּ אַיִּינְטִישְׁ האָבָּן זיך נאָר גַּעַקְיִיקָּלָט. מען האט געהרט זיינער עַכָּא אָזָע דָּעָם פּוֹל געפֿאַקְטָע הָרָיףָ, מִיטָּן הוּיכָן אַיְזָעָרְנוּם גָּדָר אָרוּם; אוּרְיךָ די גָּאָסָן אָנוּ מַעַרְךָ. די אוּטְאָבָּסָן אָנוּ ווּעָגָעָנָרָה האָבָּן זיך פַּאֲרָהָאָלָטָן. מענָטָשָׁן ווּנְעַנָּן גַּעַבְּלִיבָּן שְׂטִינָן, צְרוּגָּנָאָגָּלָט צְוּ די דָּעֶרֶתָּרָה. די רַוִּישְׁקָעָ ווּאַסְעָרָן אָין די כְּרָאָכָּטָן האָבָּן זיך אַיְנָגָעָשְׁרָמָפָּהָן, ווּנְעַנָּן שְׂטִיל אַנְטְּרוּנָעָן אָין זיינער בעַקְנָס אַונְטָעָרָן שְׁפִּיגָּל. מען האט געוווֹסָט, סְאָאָן גָּעָקוּמוּן דָּעָר טָאגָן. אַלְץ ווּעָט שְׂטִינָן בֵּין אַיבָּעָרָן מַשְׁפָּט. ער ווּעָט אַפְּשָׁר קִין מַאְלָ נִישְׁתָּאָוְפָּהָרָן. די גְּרִינְעָ בְּלָעַטְלָעָ אַוִּיפּ די בִּיְמָעָר, ווי די האָרְגָּרָאָזָן פון די דִּינִים בְּעָדָה, ווּלְצָן קִין זיך נִישְׁתָּגָעָן.

אַלְעָ אַכְּסָנִיּוֹת פון שְׂטָאט ווּנְעַנָּן גַּעַוְוָעָן אַיבְּרָפְּלִיטָן; זִיְּ זַעַנְעַן אַהֲרָ גַּעַקְוּמוּן, די אַרְיסְגָּרְוּפְּנָעָן עֲדוֹת, פּוֹן וַיְיַטָּע וּוּגָן, זַיְּ האָבָּן זיך צְעִילִיגֶת אַוִּיפּ בְּעָטָן; זיך צְעִשְׁפְּרִיטִיט אַיבְּעָר די גָּאָסָן אוֹן פְּלָעָצָר; גַּעַהְעָלָטָן אָין אַיִּינְ אַוִּיסְמִישָׁן זיך צְוִישָׁן די אַיְנוֹוִינָר. זַיְּ האָבָּן נִישְׁתָּאָוְפָּהָרָן אַנְצּוּקוּמוּן פון די טָאגָן אָנוּ פַּאֲרָנָאָכָּטָן אָרוּסָן. צְעַלְעָ האָבָּן זַיְּ גַּעַוְאָרָט אַוִּיפּ מַשְׁפָּט.

קיינער האט נאָר נִישְׁתָּגָעָן אַיִּינְרָפְּלִיטָן, ווּמְעַנְסָט גַּעַוְוָסָט, ווּמְעַנְסָט ער גַּעַרְוָפָּן ווּתְרָן; ער ווּעָט מַזְוָן אוּסְטְּלִיגָּן זַיְּנָע טָעָנוֹת. מען ווּיְיסָט נִישְׁתָּגָעָן ווּמְעַנְסָט. קִין שְׂוְלְדִּיקְעָר אַיִּזְנִיטָּא. סִידְעָן אַלְעָ ווּלְעָן אַרוּסָן זֶבָּאי. דָּס ווּידָרְקָול פון די דָּרְיֵי דִּינָע קְלָעָפּ האָט זיך דורךגעטָרָאָגָן דָּוָרָךְ די אַכְּסָנִיּוֹת. ער הִיְבְּטָ זיך שְׁוֹן אָן. קִין עַגְּרָר ווּיְיסָט אַבָּעָר נִישְׁתָּגָעָן וּוּגָן מען ווּעָט אַיִּם רָפָּן. ער מַזְוָן

זיין גרייט. מענטשן האבן פארמאכט די לאנדס איבער די פונצטער, אראפגעלאזט די וויטרינעס.

אין די נעכט האבן אין די שטובן זיך אפגעשפילט מעשי. אין דרייל האבן די וארטנדיקע נישט געדענקט וו זיין זענען. פון שלאָף האבן זיך גערופן וויטע נעמען. די אַרוםִיקע האבן נישט געוווסט ווועמען זיך מײַנען.

דען עס זענען שוין אַדרוך צען יאָר זינט די וועלט האט אין זייערעד אַיגּן זיך אַיבערגעקערט; אַדרוך דאס האבן גאָר זייערעד אַיגּן זיך אַיבערגעהדריט. עס זענען זיך אין זיך — דער הימל אָונֶן, די ערְד — אוּבָן. אלְץ אין דער מיט האט זיך אַיסְגָּעָמִישׁת. מענטשן אָזֶן בעליךִים גַּיְעַן מיט די קָעֵפָן אָון רוקנס אַראָפָן, צוֹם הימל, אָזֶן מיט די פִּיס — אַרוֹיף, צוֹ דער ערְד; זיך גַּרְיִיכָּן נישט צוֹ אַירְפָּן. פִּיגָּל פְּלִיעָן מיט די בִּיכְלָעָד אַרוֹיף. הַיְּזָעָר אָזֶן אַלְץ אָזֶן זיך הענגן אַיבערגעהדריט אין דער לוֹפְּט. די וועלט האט זיך אַרְיִינְגָּעָלִיגָּט אָזֶן אַפְּאַרְקָעָטָן שְׁפִּיגָּל. טִיל גַּעֲלִיבָּעָנָּעָ פָּזָן טָאל זענען פָּזָן אִים אַרְיִיס אַנְטָלָאָפָּן ווּוִיטָן. זיך האבן זיך צַעְפְּרִיט אַיבער פרעמדע שְׁטָעָט, אָזֶן גַּעֲמִינָּט, אָזֶן דער שְׁפִּיגָּל הַיְּנָטָעָר זיך אַיז צַעְבָּרָאָכָּן; זיך שְׁטִיעָן ווּידָעָר גְּלִיךְ — מיט די פִּיס אַראָפָן אָזֶן די קָעֵפָן אַרוֹיף; מען גַּיְיט אַיִּחָה פרְּשָׁן יוֹגָּנוּ באָזֶן.

אָזֶן אַזְוִי אָזֶן עס גַּעֲשָׁן, אָזֶן אַלְיאִין פָּאַרְבְּלִיבָּעָנָּעָ עַלְתְּרָעָ מעַנְעָר, אַרוֹיסְגָּעָלִילְטָעָ פָּזָן זיְעָרָעָ משְׁפָחוֹת, האבן אָזֶן די ווּוִיטְקִיטָן ווּידָעָר אַרוֹיף זיך אַרוֹיפְּגָּעָצְזִיגָּן משְׁפָחוֹת, ווּ נִיעַ קְלִיְּדָעָר. זיך האבן זיך גַּעֲנוּמָעָן ווּיְבָעָר — מענטשְׁן-טְעַכְּטָעָר פָּזָן צְוָוָשָׁן די אַיְנוּוּוִינָּר פָּזָן דער ערְד; זיך האבן זיך אַרוֹסְגָּעָבָּוִיט נִיעַ הַיְּמָעָן, האבן אָזֶן זיך גַּעֲבָּוִירָן פְּרִישָׁעָ קִינְדָּעָר. אַוְיך אַנְהָאָרִיקָּעָ מַאֲמָעָ, גַּעֲלִיבָּעָנָּעָ ווּ נִאְקָעָטָעָ בִּימָעָר, אַרוֹיסְגָּעָר שָׁאָקָלָט פָּזָן זיך די פְּרוֹלָכְט — האבן אַיצְט, כְּדִי נִישְׁתָּאָפְּזָדָאָרָן, זיך גַּעֲנוּמָעָן ווּיְעָ בְּאַפְּרֻכְּפָעָרָטָס; זיך זענען ווּידָעָר בָּאוֹאָקָסָן גַּעֲוָאָרָן מִיטָּהָאָרָה, אָזֶן האבן אַנְגָּהָוִיבָּן אַרְזְגָּעָבָּן פְּרִישָׁעָ בְּלִיעְנְדִּיקָּעָ קִינְדָּעָרָלְעָד. אָזֶן די טָעָג פְּלִעָגָט זיך אַפְּטָדָאָטָן, אָזֶן דאס הַיְּנָטִיקָּעָ — אַיז זַיְעָר נִישְׁטָאָרְגָּוִיסְעָנָעָרָקָיָם; יְעָנָץ, דאס פְּרִיעְרִידָאָקָעָ, אַיז נָאָר אַזְוִי טְפִּיגָּל-אַיסְדָּאָכְטָעָנָיָשׁ. נָאָר צַו מָאָל אָזֶן די נִעְכָּט, ווּעָן זיך האבן שָׁאָרָף אַוְיפְּגָּעוֹאָכָּט — האבן יְעָנָעָ, די פְּרִיעְרִידָאָקָעָ, מִיטָּא מָאָל אַרוֹיסְגָּעָשְׁטָעָקָט די קָעֵפָן. זיך זענען ווּידָעָר דָּא. זיך האבן גַּאֲרְנִישָׁט גַּעֲזָגָם, נָאָר זיך אַיבָּרָאָלְץ זיך צַעְלִיגָּט; זיך זענען גַּעֲקוּמָעָן, כְּדִי אַוְיך שְׁטָעָנְדִּיקָּעָ צַו בְּלִיעְבָּן. די וּאָכָּעָ מַאֲמָעָה האבן אַרוֹיסְגָּעָלָאָזָט אַ קְוִוִּיטָשׁ. עס האט זיך אַוְיפְּגָּעָרִיסָּן פָּזָן די גַּעֲלִעָגָרָס. ווּידָעָר זענען זיך אַין דער אַלְטָעָר הַיְּמָיִם. זיך האבן זיך דְּעַרְוָאָרָט. זיך האבן גַּעֲוָוָסָט, דאס אָזֶן אַמְּתָה. זיך האבן די מִינְוָטָן גַּעֲוָאָלָט אַיְנָהָאָלָטָן דָּא שְׂוִין אַוְיףְּ תְּמִידָה. זיך האבן מַוְּרָא גַּעֲהָאָט, צַי דָּא אַיז ווּידָעָר נִישְׁט — בְּלִיְּגָן אָזֶן אַיסְדָּאָכְטָעָנָיָשׁ. נָאָר ווּעָן זיך פְּלִעָגָן בִּיסְלָעָכוֹיָין צְוִירָק זיך אַוְיסְצִיעָן אַין דער לעָנָג. האבן זיְעָרָעָ פְּגִינְגָּר גָּאָר דְּעַרְטָאָפָּט אַין דער פִּינְצָטָעָר די פְּרִישָׁעָ קְעַפְּלָעָגָן זיך זיְעָרָעָ אַיצְטִיקָּעָ קִינְדָּעָר; זיך האבן זיך גַּעֲוָאָלָט האבן ביְיָ זיך נָאָעָן,

זיך צַו שִׁיצְנָן.

אַזְוִי פְּלִעָגָט אַיצְט, ווּאַרְטָנְדִּיקָעָ אַוְיפָּן מִשְׁפָּט, רְהַרְן, דער אַנְטְּרָוָנָעָנָעָר פָּזָן לְאַדוֹשׁ, ווּאָס האט דָא אָזֶן אַמְּסָטָעָדָאָט, פָּאַרְלִיגִיט זַיְן נִיעַ הַיְּמָיִם — אָזֶן די נִעְכָּט הַאָלָטָן בַּיִּזְרִיטָן בעַט אַרוֹמָגָעָנוּמָעָן זַיְן נִיעַ ווּיְבָעָר מִיטָּא צַוְּיִי קִינְדָּעָרָלְעָד. אָזֶן שלאָף האט ער אַיבָּרָ זיך גַּעֲשְׁפִּרִיט זַיְן אַרְעָםָס. זינְט דער מִשְׁפָּט האט זיך אַראָפְּגָּעָלָאָזָט,

האט ער, אין האלבידרימל, פארגנסן וו ער אין. צו מאל אין ער מיט די אפנען אויגן געלעגן אויסגעדרייט צו דער ליידקער שטוב און געווארט. ער האט געוואלט זיך דער מאנגען, מיט וועמען ער איין דא, אין דער פינצטער; איבער וועמען ער ציטערט נעבן זיך; וועלכע יאָרַן זענען עס היינט. ער האט זיך געכאנט, ער דערוואָרט איצט יענען, די פֿרְיעַדְיקָע. זיי זענען אַרוּסְגֶּעֲרוֹפָן צום דין; דא בעי אים וועלן זיי וועמען ביין דער משפט וועט זיך פֿאַרְעַנְדִּיקָן. ווען ער איין אַנטְזִירְמָלְט געווארן, איין ער פֿלְצָעַם ווֹידְעַר געווען אליאָן אין בעט. קײַנְעַר לְיגַט נִישְׁתְּ גַּעֲבוֹן אַיִּם. ער האט נִישְׁתְּ גַּעֲבוֹן, צי דאס איין ער צוֹרִיךְ אַרְיְינְגְּעַפָּאַלְן אַיִּן דָּעַם נִישְׁתְּ וּוַיְיַתְּן עַבְרָה, אַדְעַרְטְּ קְלָאַפְּט אַיִּם שְׂוִין די אַנְגָּגְפָּן ווֹידְעַר בְּלֵיבָן אַלְיאָן אַיִּן די וּוַיְיַתְּעַרְטָע טָעַג. גַּדְעַן האט ער געטאָפְּט מִיט די הענט. ביין די פֿינְגְּעַרְט האָבָן אַרוּמְגַּעַן מִיט פֿאַרְגְּעַסְעַנְעָן וּוְעַמְעָן. אָנוֹ אָפְּשָׁר אַיִּינְטָפָן זִין זִין טָפָן מִיט די הענט. אַיְיךְ בְּלוֹיָן אָנוֹ אַוִּיסְדָּאַקְטָעַנְיִשְׁ! קָלְטָע אַנְגָּסְטָן האָבָן אַיִּם אַרוּסְגֶּעֲשָׁלָגָן אַיבָּעָרָן גּוֹת.

ווען ער האט גַּדְעַן זיך אַוִּיסְגַּעַזְעַט אַיִּין בעט, האט ער דא שְׂוִין גַּעֲטָרָפָן וְיִצְחָק, נִישְׁתְּ אַוִּיסְגַּעַזְעַנְעָן, אוּיפְּרַעְמָן די בעטראָנדָן — אוּיךְ די בעטראָנדָן — אוּיךְ יַעֲנָע. ער האט זיי גַּעֲזָעַן בּוֹלְט אַיִּם וּיְיַעַר אַמְּאַלְיָיקָע קְלִיְּנָעָה קְלִיְּנָעָה: זִין פֿרְיעַדְיקָע וּוַיְיַבְּרָה, רַבְּקָה, זִיְּעַרְטָעָה, אַהֲלָע, אָנוֹ זִיְּעַרְטָעָה, שְׂמוֹאַלְקָה. זִיְּזִיכְרָן שְׂוִיְּגַּנְדִּיקָּע, נִשְׁתְּ צַו שְׁטָעָרָן, מִיט די אַוִּיגָּן צֻמְדָּה. זִיְּעַרְטָעָה קְלִיְּנָעָה פְּעַלְעָךְ — אַיִּן דָּעַר זִיְּט. ער האט נִשְׁתְּ גַּעֲבוֹן, וּוָאַס צַו טָאָן. אַ וּוְיַיְלָעַ האט ער אַ צַּי גַּעֲטָאָן די קָלְדָּרָע אַיבָּעָר די, וּוָאַס לְיִגְּנָן נִשְׁתְּ גַּעֲבוֹן אַיִּם, מעַן זַּאֲלָן נִשְׁתְּ אַרוּסְזָעָן זִיְּעַרְטָעָה קָעָפָה. ער האט נִשְׁתְּ גַּעֲבוֹן אַהֲלָע אַ בְּלִיק גַּעֲטָאָן צַו אַיִּם. זַעַט אַוִּיסְטָר אַזְּנָה פְּנִים אַיִּין פָּוֹן לְאַנְגָּשׁוֹן גְּדוּיָה, זִין פְּנִים אַיִּין פָּוֹל מִיט קְנִיטָשָׁן, ער זַעַט שְׂוִין אַוִּיסְטָר, וּוְיִאָרֶס אַ זִּידָע.

ער האט אַיצְטָ דְּרִיְיסְט אַוִּיפְּגָעָרִיסְטָן די אַוִּיגָּן אָנוֹ גַּעֲקוֹקָט אַוְרָה אַיִּר. מַאֲדָנָע, וּוְזִי, רַבְּקָה, האט זיך נִשְׁתְּ גַּעֲנְדָּרָט — זִין נִיְּיָונְגָן וּוַיְיַבְּרָה דָא, נִשְׁתְּ אַיִּם, האט זִי שְׂוִין וּוְיִיטְרִיבְּגַּעַלְטָעָרָט. רַבְּקָה זִיכְתָּ דָא אָנוֹ זַעַט וּוְזִי בִּידְעַלְטָעָרָן זִיךְ צְוֹזָאַמְעָן. ער האט אַיצְטָ זיך גַּעֲשָׁמָט פָּאַר אַיר יְוָנְגָשָׁאַפָּט. פָּאַר טָאָג שְׂוִין, האט ער זיך צְוָגְרוֹקָט צַו זִין אַיצְטָק וּוַיְיַבְּרָה, נִשְׁתְּ אַיר צַו דְּרָעְפִּילְן אַיר מִשְׁוֹתְדִּיקִיט, אָזוֹ זִי אַיִּין וּוָאַר. וּוָעַן ער אַיִּין מִיט אַיר גַּעֲווֹן, האט ער פְּלוֹצָעָם זיך גַּעֲכָאַפָּט, אָזוֹ רַבְּקָה אַיִּין נִאָר דָא. זִי זִיכְתָּ אָנוֹ קוֹקָט צַו זִי. ער אַיִּין גַּעֲבָלִיבָן אַומְבָאַוְעָגָלָן. אוּיךְ זִין וּוַיְיַבְּרָה, אַוְנְטָעָר אַיִּם. ער האט מִיט אַ מָּל גַּעֲדָעָנָט, אָזוֹ זִינְט זִיךְ בִּידְעַזְעָדָה דָא זַעַט גַּעֲבָנָעָן זִיךְ צְרוֹיְעָרִיךְ בַּעַת זִיְּעַר בַּאַהֲפָטָונָה, זִיְּשְׂוִיְּגִינְגָן אָנוֹ בַּאֲרוּגָן זיך שְׂוֹעָר. רַבְּקָה האט אַלְזָ גַּעֲקוֹקָט. אָנוֹ דָעַר שְׁטִילְקִיט פָּוֹן צִימָעָר וּוְעַט זִי אַפְּדָעָן זִיְּעַר נַאֲקָעְטְּקִיטָה. פָּאַר שְׁעַמְטָעָה, האָבָן זִיךְ זַעַט צְעַשְ׀יַידָט.

די דְּרִיְיסְטָ קְלָעָפָן אַיִּין שָׁוֹל האָבָן זִיךְ וּוְיִי צְוָגָעָנָגָלָט צֻמְדָּה גַּעֲלָגָעָר.

דא, אָנוֹ אַמְּסְטְּרָדָם, האט אַיצְטָ אַיר זיך אַרוּמְגַּעַדְרִיךְ אַ מַנְדָּה, דָעַר אַמְּאַלְיָיקָעָרָט, רב פָּוֹן שְׁטָאָט, רַיְיַמְּ-טְוָבָּל — קְלִיְּנָה וּוְיִי גְּרוֹגָרְט דְּרָי צְדוֹק, מִיט אַגְּרוֹי בְּעַדְעָלָעָה, וּוְעַן ער האט עַס גַּעֲבוֹגָן אַרוֹפָּה — האט עַס אַיִּם גַּעֲגָרִיכְט בַּיּוֹ פָּאָרָן מוֹיל. מִיט צְווֹויִי

דורות צוריק, ווען ער פלעגט, ר' יומ-טובל, דא פארבייגיין די גאָס, פלעגט מען פון
אלע טירן און פונצטער אַרוייסטען די קעפּ, אַים נאָכְקָוּן מיט אָ ברָכה אוֹףּ די לִיפּן.
דאָס צְדִיקָל, האָט מעַן אַים גַּעֲרוֹפּן. אַרְעָמָעּ מַאֲמָעָס הַאָבָּן אַים גַּעֲבָנְשָׁתֶס פָּאָר דָּעָר
זַעֲטִיקִיָּס פָּוּן זַיְעָרָעּ קִינְדָּעָר; שְׁלָאָפּעּ — פָּאָר די לעַפְּלָר רְפָאוֹת. קִינְדָּעָר, וּואָס זַעֲנָעּ
גַּעֲוָעָן פָּאָרְבִּי, האָט ער אַרְוִיסְגָּעָרִיסְן פָּוּן מַלְאָךְ הַמוֹתָס נְגָלָל; קָאַלְיָקָעּ האָט ער
אַוְיסְגָּהְיִילְטּ פָּוּן זַיְעָרָעּ מַמְמִים. צְוַיִּי דָוָרוֹת פָּוּן זַיִן עדַת האָט ער גַּעֲפִירָט מִיטּ מִידָת
הַרְחָמִים. אַיצְטָה. וְועַן ער האָט זִיךְ גַּעֲדָרִיטּ אַין גָּאָס. האָט מעַן פָּוּן אַים, וְויּ פָוּן
אַ פָּאָרְשְׁטוּסְעָנָעָם, זַיְךְ דָּעְרוּיְיטָעָרְטּ: מַעַן האָט פָּוּן אַים אַוְוָעָגְעָנִיגְטּ די בְּלִיקָן. ער
הַאָט נִישְׁתְּ גַּעֲוָוסָטּ, פָּאָר וּואָס מעַן רַופְּטָ אַים צְוּ דָעָר דִּיזְּטוֹרָה. ער מוֹזָוּ אַוְרָטָן.
סַאיּוּ נָאָר נִישְׁתְּ גַּעֲקּוּמָעּן זַיִן רֵיּוּ. פָּלוֹצָעּמָה האָט פָּוּן אַ פָּעְנְצְטָעָרְפּוּן אַ העֲכָסָטּ שְׁטָאָק —
אַ פָּאָרְקָרָאָמְפְּטָעּ פּוֹיסְטּ אַים זִיךְ אַרְוִיסְגָּהְיִילְטּ.

— רְשָׁעָג, האָט גַּעֲרָאָטְעוּזָטּ מִין קְלִין אַיְנוֹקְלָ — האָט אַ זְּקָנָה צְוּ אַים אַרְאָפּ!
גַּעֲשָׁרִיגָן — אַיבָּעָר דִּיר אַין ער אוֹףּ דָעָר עַלְתָּעָר נִישְׁתְּ גַּעֲקּוּמָעּן צְוּ קְבָּרִיְשָׁרָאָל!

— ער האָט אָוְנְדוּן גַּעֲרָאָטְעוּזָטּ, דָעָר רְשָׁעָג! — האָבָּן קִינְדָּעָשׂ שְׁטִימָעָס גַּעֲשָׁרִיגָן
פָּוּן אַלְעָ דְּעַכְּעָר — ער האָט אָוְנְדוּן נִישְׁתְּ גַּעֲלָקָאָזָטּ שְׁטָאָרָבּן אוֹףּ אָוְנְדוּזְעָרָעּ בעָטָן.
ר' יּוֹמְ-טּוּבָל האָט גַּעֲוָאָלָט אַוְיפְּהִיְבּוּן זַיְינָעּ צְוַיִּי קְלִיְינָעּ אַיְגְּגָלָעּ. «יַדְנוּ!» —
הַאָט ער גַּעֲוָאָלָט זָאָגּ.

נָאָר קְלָלוֹת, וְויּ רְיוֹן-שְׁטִינְגָּה, האָבָּן פָּוּן אַלְעָ דְּעַכְּעָר אַים זִיךְ גַּעֲשִׁיטּ אַיבָּעָרָן קָאָפּ.
— וְועַן אַיךְ שְׁטָאָרָבּ קְלִין — האָט גַּעֲשָׁרִיגָן אַ קְוָלָ פָּוּן אַ פָּעְנְצְטָעָרְפּ אַרְוִיסּ
וּאָלָט אַיךְ נִישְׁתְּ גַּעֲהָאָט קְיִין קִינְדָּעָר אַן קְיִין אַיְנְקִילָעָר — אַיךְ האָבּ אוֹףּ דָעָר
עַלְתָּעָר נִישְׁתְּ גַּעֲקָעָנָטּ צְוּקָוּן דָעָם צְעָרָ פָּוּן זַיְעָרָעּ מִיחּוֹתּ-מִשּׁוֹנוֹתּ.
— רְשָׁעָג! — האָבָּן זִיךְ גַּעֲבִילָטּ פּוֹיסְטּ אַים שְׁטִיקָעָר אַים צְעָרִיסָן! קְרוּעָ
כְּדָג זַיִן!
די שְׁטָאָטּ האָט גַּעֲמִיעָרָטּ: «פָּאָרְשְׁטִינְגָּעָן דָאָרָףּ מַעַן אַים! פָּאָרְטְּרִיבָן פָּוּן בִּידָעָ
וּוְעָלָטָן!».

«דאָס צְדִיקָל אַין פָּעַלְץָ» — האָט וּוּרָ, אַ לִיּ, פָּוּן אַים גַּעֲשִׁפְעָטּ.
קִינְדָּעָרְלָעָר האָבָּן גַּעֲוָוִינָטּ: שְׁלָאָפּעּ — זִיךְ גַּעֲרִיסָן די שְׁלָאָבְּרִיקָעָה האָר פָּוּן קָאָפּ.
— אַוְיסְגָּהְיִילְטּ האָט ער גַּעֲדָאָרְפָּטּ וּוּרָן פָּוּן זַיִן מַאֲמָעָס בּוּרָ, אַיְדָעָר ער אַיּוֹ
אוֹףּ דָעָר וּוְעָלָטּ אַרְוִיסּ! — האָבָּן די פְּרָאָסְטָעָ לִיְּטָ אַים נַאֲגָשָׁרִיגָן.
— בִּינְדוּ אַים אַין קִיְּטוּן! — האָבָּן זִיךְ גַּעֲהָרָטּ שְׁטִימָעָן — לִיְּגָן אַים אַין חָרָם!

אַ רְזָחָ אַין ער! שְׁלָעָפּ אַים דָעָם עַרְשָׁטָן צְוּמָשְׁפָּטּ!
ר' יּוֹמְ-טּוּבָל האָט אַלְיִין דָעְהָעָרטּ: «רְזָחָה» האָבָּן וּויּ אַים גַּעֲרוֹפּן. ער האָט גַּעֲוָאָלָט
צְוַיִּיקְ אַנְטְּלוּפּוּן, זִיךְ בָּאַהֲאָלָטּ אַין קְבָּה, נָאָר ער האָט זִיךְ גַּעֲשִׁמְטָ : די תְּכִירִיכִים אַיבָּעָר
אַים זַעֲנָעּ גַּעֲהָאָט זִיךְ צְעָפְּאָלָן אַין שְׁטִיקָעָר ; נִשְׁתְּ גַּעֲוָעָן וּוּרָר סִיאָל זִיךְ אַים
פָּאָרְרִיכָּטָן. עַס האָט פָּאָר אַים אוֹףּ זִיךְ פָּאָרְמָאָכָּט זַיִן קְבָּרָ. אַלְעָ קְבָּרִים אַרְוּם האָבָּן
זִיךְ גַּעֲשָׁלָאָסּ. נָאָר אַין כְּפָה הַקְּלָעָ קָאָן ער נַיְדָעָן. ער האָט פָּאָר אַים זִיךְ גַּעֲשְׁפָּרִיטּ.
וְועַן ער האָט גַּעֲוָאָלָטּ פָּאָרְשְׁוּיְנָדָן, אַיּוֹ אַים גַּעֲקּוּמָעּן אַנְטְּקָעָגָן, מִיטּ צְעָשְׁפָּרִיטָעָ

אַרְעָמָס, דָעָר הַוִּיכָּר, דִּיקָעָר רֵיּוּ, חִיל פָּאָבְּטָנִיקָן. ער האָט אַים גַּעֲלָאָכָּט אַין פְּנִים אַין

נישט געלאָזט אַדורך. ווי אויף אַהענדל, וואס מען לאזט עס נישט אַנטולוּפֿן, איז ער אויף אים אָנגגעאנגען — צענומען ברײַט די הענט און פֵיס. ר' יומַטּוּבֶל האָט גלייך דערקענט, דאס איז דער פֿאָרטּוּבָּעָנָּעָר פֿוֹן דער עזיה אַין דער ציִיט פֿוֹן זַיְן ربּנות. ר' יומַטּוּבֶל אַלְיאַין האָט דעֲמָלָט אִים גַּעֲלִיגַּט אַין חָרָם, אִים אַוְיסְגַּעַשְׁלָאָסְן פֿוֹן כָּלְל, דעם עוכָר יִשְׂרָאֵל; דעם מערדער. ער האָט, חיל, דערוֹאָרגּוּן מיט אַהֲנְטוּךְ אַיְדִּיש קִינְד, אַ יִתּוֹמָה — רָאָשָׁל — האָט זַי גַּעֲהִיכַּן — וַיְאַשְׁלָל, דאס דִּינְסְטְּמִידְל. צוֹ עֲרֵשָׁת האָט ער זַי גַּעֲמָכָט טְרָאָגָן מיט אַמְּזָוֵר, אַוְן כְּדֵי זַי זָאַל דַּעַם וּוְלָד נִשְׁתּוֹרְעָנָּעָן אויף דער שִׁין — האָט ער שְׁטַילְעָרְהִיטּ, אויף אַבְּזָדָעָם. וואס הענְגַּט נָאַךְ דָּא הַיִּנְטַּעַר עֲרֵגָעָץ אַין דער לִיפְטַּח — זַי דִּעְרְשְׁטִיקַּט. אלָעַ לִידְיַעַשׁ קְהִילַּת אַיבְּעָר דַּעַר הַאַבְּן זַיְךְ אַטְּרִיְּסָל גַּעַטָּאָן. «זִינְטַּיְּדַן זָעַנְעַן פֿאָרטּוּרְבִּין אַיז נָאַךְ נִשְׁתּוֹרְעָנָּעָן אַזְּאָרְזָה!»

אייבָּיךְ שַׁוְּן וּוּעַט זַי בְּלֵיבְּן טּוּיטָ, רַאַשְׁלָל.

צַו עֲרֵשָׁת האָט מעַן גַּעַטְרָאָכֶט, אָפְשָׁר אַיז זַיְן בְּלֹוט פֿאָרָאָן אַ פרְיעַמְדָעָר, נִשְׁטְּיִדְיַעַת, טְרָאָפּוֹן זָעַמָּעָן! אַוְיךְ ר' יּוּמַטּוּבֶל, וואס זַיְן מְחוֹלָה האָט אִים קִינְזָה מַאֲלָן נִשְׁתּוֹרְעָנָּעָן, האָט צֻום עֲרֵשָׁתּוֹן מַאְלָן אוּפְגַּעַצְעָרָבּ. זַיְן קְלִינְגָּעָר דַּאְרְעָר גּוֹתְּ, האָט גַּעַפְלָאָקְעָרָט, ווי אַ שְׁפָעָנְדָל, «מַעַן מַזְוֵּן דַּעַם נָאַמְעָן תְּיל אַוְיסְמָעָקְוּן פֿוֹן צְוּוֹשָׁן יִדְּזָן! מַעַר אִים נִשְׁתּוֹרְעָנָּעָן! יִמְחָ שְׁמוֹ וּוּכְרוֹ!». ר' יּוּמַטּוּבֶל אַיז אַרְיוֹף אַוְיכְּן הוּאַכְּן לִיְּטָעָר אַיז זַיְן סְפָרִים־אַלְקָעָרָל מַטְדִּי שְׁעָנָק בְּיַזְן סְפּוּיט. פֿוֹן גָּאַר אַוְיכְּן האָט ער פְּלִינְק אַרְאָפְגַּעַנוּמָעָן אַגְּרָוֶס שְׁוּעָר סְפִּיר אַיז אַ לְּעָדְרָנָעָם אַיְינָבָּאנְד; זַיְינָעַ קְלִינְגָּעָר פֿוֹן צְוֹוְשָׁן הַאַבְּן גַּעַשְׁיקָט גַּעַמְיִשְׁתּוֹן דַּי גַּעַלְעָר בְּלַעַתָּר. ער האָט אַוְיפְּגַּעַוּזְיָן: «נִשְׁתּוֹרְעָנָּעָן בְּלַיְזָן האָט עַדְרְוֹאָרָגָן זַיְמִיטָן וּוּלְדָה, נַאֲר ער האָט אַרְוִיסְגַּעַלְעָט דַּעַם אַטְעָם פֿוֹן דַּי הַעֲלֹדוֹעָר פֿוֹן אַלְעָעָל זַיְעָרָעָזָאָזָאָס בְּיַזְן אַיְבָּיךְ». דַּי שְׁטָאָט האָט דַעַמְאָלָט אִים, חַילְן, פְּאַרְיָאָגָט. נַע וּנְדַר אַיְבָּרָר דַעַר עַדְרְזָאָל ער זַיְן. זַיְן גַּעַשְׁיכְּטָע אַיז פֿאָרטּוּרְבִּין לְדָרְאוֹן־עוֹלָם אַיז דַעַם פְּינְקָס פֿוֹן קִיְּקָאַמְשָׁטְרָדָם. בְּיַזְן הַיִּנְטַּעַר טָאגְלִיגָּט עַד דָא, מִט זַיְינָעַ אַלְטְּגַעַל בְּלַעַתָּר, אַינְעָם קְעַלְעָר פֿוֹן דַעַר פֿאָרטּוּגַעַזְעָר שּׁוֹל.

איַצְּטָהָט האָט ער, חיל, ער גַּעַדרְרִיטְאָס אַיבָּרְדִּי גַּאֲסָן מִיטְזַיְן גַּרְוִיסָן, אַוְיפְּגַּעַשׁוֹאַלְעָנָעָם פְּרַעְנְגַּגָּות. ער האָט גַּעַוְצָת הַיְמִישָׁע פְּנִימָעָר. ער וּוְלָ צְרוֹיק אַרְיִין אַין דַעַר עַדְה. ער האָט גַּעַטְעָנָהָט, אָז ער שְׁוֹן גַּעַנְגָּוָגְעָקָומָעָן מִטְדַּע מִתְהַמֵּה מְשֻׁוְנהָ פֿוֹן זַיְינָעַ קְיַנְדָּעָר אַיז אַיְינְקְלָעָד. זַיְיַהְכָּבָן אַלְיאַיְן דַעַרְשְׁפִּירְט דַעַם בְּלַאֲנָקָן שְׁנַיטָּפּוֹן מְעַסְעָר אַיז זַיְיַעְרָעָה הַעֲלֹדוֹעָר. ער אַיז נִשְׁתּוֹרְעָנָהָט גַּעַוְועָן קִינְיָה! רַוְצָח! דָאַס האָט ר' יּוּמַטּוּבֶל, דָאַס צְדִיקָל, אִים אָמוֹזִיסְט אָוְמָנִישָׁת גַּעַלְיִיגַּט אַין חָרָם! פֿאָרטּוּרְבִּין, אַרְעָתָר, אַמּוֹשִׁיעָ, אַיז ער גַּעַוְועָן. ער האָט אַיְגָעַשְׁפָּארָט דַעַם וּוְלָד אַין רַאֲשָׁלָס בְּיַד אַיז זַיְיַעְרָעָה צָאָצָאָים — אַלְעָרְלִי בּוּשָׁוֹת אַיז טּוֹיטָן, וואס זָעַנְעַן זַיְיַעְוּזְנָה בְּאַשְׁעָרָת.

חיל האָט אַיְצָט זַיְךְ אַזְּאָפְ אַיְבָּרְזָעָר קָאָפְ. אַט לאָזֶט ער אִים זַיְךְ אַזְּאָפְ אַיְבָּרְזָעָר קָאָפְ.

מעַן האָט גַּעַהְעָרָט זַיְיַ מְאַכְּן אִים, חַילְן, אַגְּוָרָעָבָּיְם דּוּרְכְּגַּיְזָן, רַאֲשָׁלָס נִשְׁתּוֹרְעָנָהָט אַיְינְקְלָעָד. זַיְיַ אַפְּלָאְדִּירָן אִים. אַוְיךְ רַאֲשָׁל אַלְיאַיְן שְׁרִירִיט אַיְצָט, אָז ער אַיז גַּעַוְועָן אַ צְדִיקָל, חַיל; ער האָט אַלְעָזָפְּאָרְגָּעָזָן. נִשְׁתּוֹרְעָנָהָט טּוֹיטָה הַאָט ער אַוְמָגָעָר בְּרַעְנָגָט. דְּאָקָעָגָן ער, ר' יּוּמַטּוּבֶל, האָט זַיְיַ אִים גַּעַוְועָן מִיטְ בְּיַגְּנָעָרְדִּיקָעָפָּרְגָּעָר גּוֹיִיךְ אַיז דַי אַוְיכְּן, אַיז גַּעַוְועָן בְּלִינְהָ, בְּלִינְדָּוְרָקְּ זַיְיַ גַּאֲנְצָעָר לְעָבָן.

... זי זענען אלע געקומען מיט זיירע טענות פארן געריכט. דא האבן זי זיך געפֿאקט. אין דער ענגןשאפט פון די אַרומִיקע גָּסֶן אֵיזְדִּי מסע, ווי אָן אַינְגָעָהָאלְטָעָנָעָר שטראם, געשטופט געוווארן אויך און אָפֶן. מען אֵיזְדִּי דָּוֹרֶךְ גּוֹפִים. שולדייקע האבן זיך פֿאַרְשְׁטָעַלְטַדְּ דִּי פֿנִימָעָר, זי אֵין גַּעֲדרָעָנָג אַרְיִינְגָּעָלָאָזֶט צוֹוְשָׁן פֿרְעָמְדָע אַקְסְּלָעָן. אַנְדְּעָרָעָה האבן אַרְיִיסְגָּעָשְׁטָעַקְטַדְּ דִּי קָעַפְטַּאְבָּר דָּעַם מַעֲטָשָׁן-גַּעֲפִילִיךְ אֵיזְדִּי זיך צְעַדְרִיקְט גַּעֲוָאָרָן. נִישְׁתְּ גַּעֲוָעָן וּוּרְרַסְּיָאָל זַי הַיְּבָן הַוִּיך אֵין דָּוֹרֶךְ לַוְּפָט. מַעַן האָט אויך גַּעֲהָעָרְט גַּעֲלָכְטָעָרָס, ווי לְצִיםְטָה, וּוּסְמָעַן זַעַט זַי נִישְׁתְּ אַנְדְּעָרָעָה אַונְטָן גַּעֲשְׁטָעַקְטַדְּ הענט צו יונגע מִידְלָעָר ; זי אַנְגָּרִירָט אויך פֿאַרְבָּאַרְגָּוּנָעָר עַרְטָעָר.

ס'אי זיך דָּא, אין דָּעַר גַּעֲדִיכְטָעָנִישׁ, שִׁיר דַּעֲרִשְׁטִיקְט גַּעֲוָאָרָן דִּי אַלְטָע סִימְעָלָע. ס'אי אֵיר אַרְאַפְּגַּעַפְּאָלְן דָּאָס קוּפְּקָעָלָע פָּוָן קָאָפֶן. אין דִּי לעַצְּטָע אַיְּרָן, בעט מען האָט אַנְדְּעָרָעָה גַּעֲפִילְט אֵין טָאָל, אֵיזְדִּי גַּעֲלָעָן אַיְּפָן בִּיתְ-עוֹלָם, אַלְעַבְּדִיקְט בְּהַאֲלָלָטָן אֵין אַנְפְּעָנָעָם קְבָּר, גְּרוּיטָה, מִיטְדִּי תְּכִרְכִּים אויך אַיְּרָן קְלִין וּפּוֹפְּעָלָן. זיך האָט אַלְיָין זיך אַפְּעָנָעָם צְוָאָרְבִּישְׁרָאָל. אֵין דָעַם קְבָּר אֵיזְדִּי אַזְוִי גַּעֲבְּלִיבָן, אַפְּגַּעַסְעָנָעָה, אֵין לאָגָּנוּ דְּרִימְלָה. זיך האָט נִשְׁתְּ גַּעֲדָעָנָקְט, צִי זַי אֵין גַּעֲשָׁטָרָבָן, אַדְעָרָה האָט מַעַן זיך דַּעֲרִשְׁאָסָן אַיְּנָאָף. זיך האָט גַּעֲזָוָכְט דָעַם צִיְּכָן אֵין אַיְּבָרָעָן גּוֹפְּעָלָעָן. זיך האָט דַּעֲרָה אַפְּסָלָט, אַפְּרִידְיָקָע, וּוּסְמָעַן זיך אַפְּגַּעַפְּוָנָעָן קִיְּינְזִירְעָא אַזְאָגְרִיסְעָע עדָה יַיְּזָן. זיך האָט גַּעֲבָעָטָן גַּוְתְּהַאֲרִצְקָעָה מַעֲטָשָׁן זָאָלָן זיך דְּרוֹכְלָאָן.

אַנְטְּקָעָגָן אֵיר האָט מִיט פְּאַמְּעָלְכָעָה, נִישְׁטְ-זִיכְרָעָרָע טָרִיט זיך בְּאוּזָעָגָט אֵין גַּעֲטָאָפֶט מִיט דִּי בְּלִיוּעָה הענט, דָעַר בְּלִינְגְּדָעָר אַלְעָזָה וּוּסְמָעַן דִּי דִּיְּשָׁתָּשָׁן האָבָן בִּים אַרְיִינְזּוֹאָרָפָן אִים אֵין דָעַר בָּאָן, אַוּוּקְגַּעַשְׁלִידָעָרָט זַיְּנָעָשָׁן. עַר האָט זיך נַאֲכַגְּפָרְעָגָט, צִי עַס האָט וּוּרְר אַמְּלָאָיְם נִשְׁתְּ גַּעֲפָנוּנָעָן אויך דִּי וּוּגָן. עַר האָט נִשְׁתְּ גַּעֲזָוָסָט, צִי ס'אי נַאֲךְ טָאָג אַדְעָר שָׂוִין נַאֲכָט, וּוּיְלָאָן זַעַט דָעַם שְׁטָעָקָן זַעַט עַר נִשְׁתְּ.

אַפְּאַרְשְׁעַמְטָע אֵיזְדִּי אַהֲרָר גַּעֲהָעָרְט דָעַם וּוּיְכָעָט טָרִיט אַיְּנָעָאָלִין אַסְתָּר לְעַרְנָעָר, דִּי לעַצְּטָע כְּלָה פָּוָן גַּעַטָּא, מִיט דִּי שְׁוֹוָאַרְצָעָה האָר אֵין בְּלִיעָה אַיְּגָן. פָּוָן אַונְטָעָר דָעַר חֻופָּה האָט מַעַן זיך אַוּוּקְגַּעַנְגָּמוּנָעָן מִיטָּן וּוּיְסָן וּוּלְאָן אַיְּפָן קָאָפֶן. זיך האָט אַיְּם נַאֲךְ גַּעֲהָאָט אויך זיך אַנְגָּהָאָנְגָּעָן אַבְּעָר דִּי דִּינְעָא אַקְסָלָעָן, זיך אַפְּרִוכְּיִיכְּטִיקְעָפָעָלְעָרָנָעָן. זיך האָט נִשְׁתְּ דְּרִיְּסָט גַּעֲקוּקָט פֿרְעָמְדָע אֵין דִּי פֿנִימָעָר. אַפְּשָׁר וּוּטָזְיָא אַיְּם טְרָעָפָן, אַיְּרָפָרְט לְיִרְעָנָעָם חָתָן.

— שאָ, שְׁטִילָ! — האָבָן זיך גַּעֲהָעָרְט דָעַם רַאֲשַׁ-בִּיתְ-דִּין, רְיַזְוְפָלָס, דְּרִיְּיִ דִּינְעָא קְלִיעָפָע. אַלְיָ זענען גַּעֲבְּלִיבָן שְׁטִינָן. דִּי שְׁטָאָט אֵיזְדִּי פֿאַרְשְׁטִילְט גַּעֲוָאָרָן, ווי אַלְיָ בִּיתְ-עוֹלָם. דְּרִיְּיִ טָעָג האָט אַנְגָּהָאָנְגָּעָן דִּי שְׁטִילְקִיְּט. בְּלִיוּזְיִ דִּי וּוּסְעָרָן אֵין דִּי כְּרָאָכָּטָן האָט מַעַן גַּעֲהָעָרְט פְּלוּסָקָעָן שְׁטִילָ. מַעַן האָט גַּעֲוָוָסָט, דָעַר מַשְׁפָּט הַיְּבָט זיך אָן. עַס הַעֲנָגָט שְׂוִין דָעַר רַעֲגְנָבוֹיגָן אַיְּבָן אַבְּעָר דִּי גַּרְעָנָעָן. עַר וּוּטָזְיָא אַזְאָיְבָן אַרְיִיסְגָּהָאָנְגָּעָן בֵּין אַיְּבָרָן מַשְׁפָּט.

אויך זיך זיך זיך אַלְטָע אַמְּסְטְּרָדָאָמָעָר נִישְׁטְ-יִדְיִישָׁע תּוֹשְׁבִּים, זענען אַהֲרָר אַרְוִיסִּיס גַּעֲרָפָע גַּעֲוָאָרָן. זיך זענען אַרְוִמְגַעְגָּגָעָן פֿאַרְשְׁטִילְט, ווי בְּלִיוּזְיִ אֵין זַאֲקָה, אֵין האָבָן זיך גַּעֲפִילְט פֿרְעָמְדָע. קִינְגָּעָר קָעָן זיך מַעַר נִשְׁתְּ. זיך האָבָן גַּעֲקוּקָט אויך זיירע יְוּרְשִׁים, דִּי הַיְּינְטִיקְע אַיְּנְוּיְנָעָר פָּוָן שְׁטָאָט, אֵין נִשְׁתְּ דָעַרְקָעָנָט אֵין זיך זיירע.